

DIRECTOR

Dr. AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE:

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
invoială

REDACTOR

Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Unitatea

Foale bisericescă-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Școala pe care o dorim

(+). De praznicul S.S. Trei Ierarhi din anul acesta, Seminarul Central Ortodox din București și-a serbat, în cadre strălucite, împlinirea unor sute de ani de viață. Cu acest prilej între altele, s'au rostit și o seamă de cuvântări ocazionale. Punctul culminant al acelei aniversări a fost însă vorbirea Suveranului. Luminos, cald și cumpanit, cuvântul regal a stăruit și asupra unei realități de cea mai mare însemnătate pentru viitorul neamului și căreia, cu toate acestea, nu i-a dat decât prea puțină lume atenția cuvenită: a elogiat școala confesională. Reliefând meritele culturale-spirituale ce și-a câștigat Seminarul Central, Maj. Sa Regele a ținut să precizeze și următoarele:

„Astăzi această școală, care a fost menită să dea generații întregi de preoți, a trecut pe un nou plan: din ce în ce mai mult ea se îndreaptă spre acea idee de liceu confesional, liceu care poate că în micul vechiu Regat nu era necesar. Astăzi însă, într-o țară mărită și în care celelalte confesiuni au un număr mare de licee, avem nevoie de a ridica și tineretul nostru într-o școală obladuită de Biserică“.

Așa grăit-a Suveranul României Mari. Și cuvântul acesta se cade să răsune, iarăși și iarăși, dela un capăt la altul, al Țării. Fără încetare. Până când gândul de temelie al cuvântului regal va fi o întruchipare vie, reală.

Pentru că mare lucru este școala confesională. Roma papală a înțeles în toată vremea, mai bine ca oricine, acest adevăr și ce a făcut ea, prin veacuri, pentru tot felul de școli creștine, pretutindenea unde numai și-a câștigat un loc sub soare, e știut de toată lumea. Enciclica actualului Sf. Părinte „Divini illius Magistri“ (în românește: „Educația Tinerimii“, tipărită la Blaj), e o verigă dintr'un lanț nesfârșit de sforțări pe același plan. Și ca o dovadă de îndârjire cu care înțelege catolicismul să-și apere școala, școala sa creștină, poate sluji lupta ce o poartă acum cu neopăgânismul teutonico-nazist. Iar jertele aduse pe altarul școlii de Biserică în teritoriile misionare — ca de ale fililor săi, la îndemnul său, de ex în Franța, Italia, Statele Unite, Olanda, ș. a. nici să nu mai pomenim — impun până și celor mai înverșunați dușmani ai săi.

Situația dela noi, cel puțin până acum, sub raportul din chestie, o cunoaștem: lamentabilă. Îmbătați de lozinci frumoase sunătoare, ne-am dat și noi după vreme. Și pentru ca nu care cumva să fim prezenți ca ton discordant într-o orchestra corală, ne-am dat plainici când cu stațificarea școalelor. Urmările se văd. Și ni se stringe inima de durere mai ales când ne gândim la viitor. Faptul că am isbutit să recâștigăm — cu câte ciuntiri de drepturi și asta! — pentru spiritul creștin, român unit, școlile din Blaj și Beiuș, e ceva. Dar e puțin. Noi trebuie să vrem mai mult: Școala confesională pe toată linia. Incepând dela școala primară, firește.

Suntem și vrem să fim o țară și un neam creștin. Avem la cârmă un guvern ce-și face titlu de mândrie și recomandare din a fi creștin. La praznicul Seminarului Central d. I. Petrovici, ministrul educației naționale, n'a pregetat să declare: „Mă indoiesc să iasă vreodată alăfia creștină din laboratoriu științei, pe cât au ieșit oameni de știință dintre zidurile destinate închinerii și educației creștine. Epocile de criză și de haos nu le poate stăpâni știința naturii, ci numai hrana și disciplina sufletului, îndreptarul sigur al moralei creștine, decât care filosofia n'a putut să jăurească o formulă mai înaltă

Actualități veșnice

Considerațiuni asupra datorințelor preoțești — O nouă primejdie — Preoții la datorie, acum ca alte dați, totdeauna

de Pr. IOAN BORZA

În timpuri normale, mecanismul unei instituții trebuie să funcționeze la perfecție. A oricărei instituții organizate. Sunt norme, reguli, tipare caracteristice pentru fiecare instituție în parte, cari dau nuanțe și colorit specific oricărei acțiuni, inițiative și invenții chiar. O singură și cea mai neînsemnată roțiță dacă umblă anapoda, strică totul.

„Age quod agis“, îndeamnă vechea maximă. Ce faci, fă deplin și potrivit! Lucru'n grabă, nu-i de treabă. Iar lucru 'ntors, cu pagubă.

Biserica e instituția cea mai perfectă, țința cea mai înaltă e a ei, are mijloacele cele mai limpezi și mai coerente. Cel ce cântă pe această harpă, au cea mai impecabilă armonie. Armonie în tonuri, măsură, accidente, etc. Iar vocea ce se avântă afară de cor, e aici insuportabil de stridentă, de falsă. Activitatea în biserică va fi deci de o concordanță desăvârșită. „Canonul“ e sacro-sanct și unic în orice parte a lumii și aplicarea lui pe teren așisderea. — În aceasta stă perfecția, divinitatea chiar, puterea irezistibilă a Bisericii: unitatea în conducere, unitatea în credință și executarea în una formă, una cadență, la infinit a poruncilor Sale neschimbabile. Așa a fost totdeauna și va fi veșnic în biserică lui Hristos! Piedici? — Nu există, nu pot exista! Divinul luresc, foc al Spiritului, nu cunoaște piedecile omenești.

Biserica noastră e membru viu prin vinele căreia (ierarhia) curge sângele lui Hristos. Unitatea, forța și voința Spiritului Sfânt sunt canoanele sale. Ierarhia-instrumental executoriu al acestei Puteri. Preoții: solii, apostolii lui Isus Hristos. Evident, nu din voința noastră, nu din arsenalul nostru propriu, creat de noi, vom alege mijloacele de pastorație după o sfătoasă și influențabilă „prudință“. Cel mai prudent a fost Domnul care s'a crucificat dar n'a cedat. Apostolii și martirii credinții cari au murit dar n'au schimbat din Lege o iotă!

În Biserica noastră mai sunt oare preoți cari se erijază în făuritori de lege în ale Legii? — Când, spre pildă, clarisima normă a indisolubilității căsătoriei e frântă de niscal puțin credincioși, cari apoi se cunună cu fast și „jurăminte“ în biserică neunită, — se mai află preot unit care să-i admită la sf. talne, bazat pe o „prudință“ mai mult decât curioasă? Se

și mai neșovăitoare. — Decât: toate acestea pledează pentru școala creștină, confesională, dragă și Suveranului nostru. — S'o pretindem răspical sus și tare acum dela cei ce ne cer votul, tar mâine în parlament, în senat, în întruniri publice, cu graiul și cu peana. Până la deplină izbândă!

află? Unde sunt, cine sunt, să-i cunoaștem să-i admirăm! Nu stăruim.

E timpul suprem să ne revizuim puternic conștiința de preoți uniți, catolici. Să o purificăm, să o aducem în cea mai perfectă concordanță cu sfințele și veșnicele canoane, dacă cumva am deviat. Căci sunt alții, streini, „mari creștini“, cari vor cerca, vor impune poate Bisericii „legi“ în contradicție cu legile Sale. E, probabil, iminentă legea obligativității cununiei religioase pentru toate căsătoriile admise de legea civilă. Legea civilă va obliga pe concubinii uniți, cu piedici nimicitoare, la căsătoria religioasă! Ce nu e 'n stare să decreteze o lege civilă?! Și dacă această obligativitate va mai aduce și desființarea concubinatelor — indiferent de confesiune! —, evident va fi o lege „ortodoxă“ de toată frumusețea, cu profit confesional. A admite divorțul și a obliga cununia — e ceva foarte... pur și simplu. Și, pentru ei, e mult atâta: se va înălța legea civilă la linia legii „ortodoxe“, ca amândouă să stea sub orizontul vederii integral creștine! Biserica unită nu va avea motiv să jubileze, dimpotrivă!

Adânc e întunericul în jurul acestei lumini! — Dar întunericul va da mai puternică strălucire luminei, oricât de modestă ar fi. Iar noi, preoții uniți, departe de a ne intimidă, ne vom vedea, în lumina credinței noastre, solidari, convinși împlinitori ai Legii divine și devotați entuziasmul nostru va crește. Nu noi vom fi cari vom ceda și ne vom „conforma“ streinelor învățături, omeneștilor legi. Hristos nu-și schimbă legile și Biserica lui nu cunoaște compromisiurile!

Preoții, — suntem la datorie! Și vom fi!

Chestia impozitului profesional.

Cred, că Venerabilii Frați toți vor fi de acord și vor colabora cu drag când este vorba de a ridica o sarcină grea și nedreaptă de pe spatel clerului cum este: *impozitul profesional*.

În Eparhia Orășii unii preoți au apelat impozitul din chestiune și totdeauna li-s'a făcut dreptate la Tribunal, ștergându-li-se impozitul profesional din motivul, că veniturile stolare ale preoților nu rezultă din exercitarea vreunei profesii libere, fiindcă preotul funcționari ca cele ale botezului, cununiei și a înmormântărilor este obligat să le îndeplinească și fără de nici o taxă din partea credincioșilor. Precum de fapt se și întâmplă adeseori, mai ales dela răsboiu încoace. — Și dacă plătesc credincioșii pentru aceste funcțiuni, aceasta o fac absolut benevol.

Prin urmare, venitele stolare fiind nesigure și numai benevole, — nu cad sub impunerea prevăzută de art. 48. alin. 1. L. C. D. — (Vezi: sentința civilă Nr. 450 publicată în 15 Sept. 1937 de Tribunalul Sălaj. — Secția I-a Dos. Nro 6799/1936).

Deci: ce-l de făcut?

În *Sinoadele protopopeștilor de primăvară* să se dezbată această chestiune, — de unde apoi cu toții să i rugăm pe Înalț Preasfințitul Arhiepiscop al nostru să binevoiască preagreașos a face un demers colectiv la Înalțul Minister de Finanțe pentru ștergerea impozitului profesional.

Cauza fiind justă, izbânda este sigură! (Dr. Paul Lauran, protopop).

Mai încet cu filmele*)

Când am citit primul articol în direcția aceasta, credeam că se intenționează numai așăderea curiozității într-o direcție la noi nouă. Ca să se rămână la atât. Acum însă, când se înmulțesc articolele de felul acesta, aflu de bine s'o spun, că nici pe departe filmul la sate n'are puterea miraculoasă, ce i-se atribuie.

Întâi, situația generală a bisericii noastre ne atrage atențiunea în altă parte. Trebuie să ne apărăm credincioșii de aleșuri străine, tot mai ademenitoare. Nu prin filme fictive se poate obține lucrul acesta, ci prin filmul real, măreț și folositor, care e *serviciul liturgic*, în deplinătatea ceremonialului și fastul prescris. Dacă unii preoți și credincioși se doresc după o viață sufletească mai intensă, atunci e bine să ruleze zilnic filmul acesta. Dar cu toată demnitatea și reculegerea.

Un folos neprețuit aduce, apoi, vicleșii sufletești *ținerea deschisă a bisericii* în tot cursul zilei, unde să ardă până și noaptea candela înaintea altarului. Copiii, când vin de la școală, sau oamenii când se întorc de la câmp, văzând-o

*) Facem loc rândurilor pâr. *Leonte Oprig*, fiindcă respectăm principiul: *Audiat et altera pars*. Nu ne identificăm însă cu încheierile Sf. Sale privitor la rosturile filmului religios în pastorație. Despre ceace, cu prilej apropiat, vom și spune, mai multe. (N. R.)

deschisă vor intra să zică un „Tatăl nostru“, ori cel puțin „Doamne ajută“. La început mai puțin, apoi tot mai mulți, când preotul satului va fi cel asiduu vizitator al Casei Domnului.

Păstorii pricepuți, pe vreme rea adună turma în staul sau cel puțin în strungă. Astfel și păstorii sufletelor în vreme de furtună vor strânge credincioșii în cadrele diferitelor *organizații religioase*, ca Agru, Reuniuni Mariane, de cântări, misiuni populare etc. Când toate acestea vor înflori în fiecare parohie, atunci și credincioșii adăpostiți în cadrele acestor asociații vor rezista uneltirilor și meșteșugirilor de tot felul. Mai mult: vor fi atât de strâns uniți unii cu alții, domni și țărani, bărbați și femei, copii și bătrâni, cât nime nu le va putea sparge rândurile, ori s'ademenescă vre-o oiță.

Cu tot riscul de-a ni se răspunde în scris sau cu un zimbet ironic, că doar acestea le știm cu toții încă din seminar, țin s'adaug experiența altor țări, ca Italia, Germania, Franța, unde tocmai pe acestea mijloace enumerate mai sus se pune pondul principal. Filmul e întrebuitat mai mult pentru distracție și pentru o complectare a celor învățate în școală primară și la muncitorii fabricilor, cari n'au timp să meargă la biserică în mod regulat.

Cine a urmărit viața intensă, ce se desfășoară în capitala țării prin biserică soră latină, va fi putut observa în tipănturile lor, cum credincioșii sunt îndemnați numai la biserică, rugăciuni, adorație, asociație corală etc. nici decât la filme. Insumi am experiat în 10 ani pe teren cultural, că filmele nu-și au importanța, ce li-se dă, dacă nu sunt însoțite și de o organizație bine îndrumată și stăruitoare.

Fără a-mi da aere de conducător sau dojenitor, cred că răspunde realității constatarea culeasă din ziare și chiar la fața locului, deplasându-mă foarte des în diverse localități, că la noi cele mai multe reuniuni stagnează. Unele încep, altele se opresc. Se mulțumesc cu constituirea societății, punând președinte, vpreș., casier și ceva cote încasate și apoi încheind procesul verbal se încheie și activitatea acelei reuniuni. Se urmărește forma, nu fondul. Fațadă!

Mediul religios, îndeosebi cel de la sate,

nu reclamă încă propaganda filmului, care cum se va face, prezintă numai icoane chipuri, cari distrează mai mult, decât să determine spre evlavie și-o pătrundere clară a adevărului, ce voim să-l întuim, curând reușește intuiția prin pilde și asemănări, cum se găsec în sf. Scriptură, sau o descriere clară, captivantă și pe înțelesul tuturor, decât prin arătarea câtorva tablouri, nici nu seamănă cu cele din imaginația proprie sau cu cele văzute în biserică ori auzite în predica obișnuită. Ce să mai zicem de armele ce le-am da sectanților prin aceea, că și cele mai sfinte adevăruri le transformăm în chipuri trecătoare?

Românul din fire e conservator. De blând de rău, dar ține la specificul păstrat atâtea veacuri, în care își găsește mângăerea și bucuria. Nu simte uneori lipsa filmului în celelalte ramuri, unde folosul acestuia este evident. Îi poți arăta în tablou câmpuri de orzoasă, cultură de bumbac, vite de soiu. Dacă nu vede cu ochii acele animale mai folositoare, decât cele pe cari le îngrijește el, sau dacă nu duce la o gospodărie sau fermă să vadă cerealele, nutrețul, pomii, va rămânea tot la cultura primitivă, cu care s'a obișnuit.

Astfel și pe terenul religios trebuie arătat credincioșilor rezultatul practic al celor propo-vădute în biserică și cuprinse în programele diferitelor asociații.

În concret vorbind, auzim atâtea despre caritatea creștină și faptele milei, singurele mijloace prin cari ne apropiem credincioșii, — oare în toate parohiile s'a organizat, continuat și urmărit cu stăruință ridicarea parohiilor prin ajutorarea celor mulți pe teren social, igienic, moral, cultural etc.? Cât timp nu cunoaștem întreaga stare, cu toate fazele ei, a fiecărei familii în particular, și nu numai a parohiei în general, oricâtă teorie vom face și pe calea filmelor nu vom putea obține nici un rezultat statornic.

Sunt și anumite *considerente*, cari deo camdată pledează *contra filmului* și anume: Unde vom ținea filmările? În școală, biserică sau casa culturală? Școala e mixtă și de stă încât cu greu vom putea face proiecțiuni. Casele

□ □ Foiața „Unirii“ □ □

Fundamentul filosofic și istoric al metodei evanghelice

de: Prof. Ioan Miclea

Într-o serie de articole publicate în coloanele „Unirii“, prin 1935-36, arătam necesitatea unei schimbări de metodă în propunerea religiei, fiindcă etichetele rezultate la cari se ajunge pe terenul învățământului religios primar, se datorează în primul rând vechei metode calificate de toți marii pedagogi ca foarte puțin pedagogică. Bazat pe rezultatele pozitive ale pedagogiei catolice actuale, propunem ca cea mai potrivită metodă a religiei — și în special a catehismului — metoda, numită de noi „evangelică“ *) fiindcă efectele la cari s'a ajuns prin ea îi îndreptătesc utilizarea și fiindcă intrinsece sufragiu tuturor specialiștilor.

Ca o confirmare și completare a celor spuse atunci, vrem să privim această problemă încă dintr'un punct de vedere și anume, din acela al fundamentării acestei metode.

Viața religioasă nouă și adevărată nu putem aștepta atâtea vreme cât învățământul religios nu se va face în modul cel mai ideal cu putință;

*) Această numire am găsit-o mai nou și la Pâr. C. E. Roy, în cartea: *Méthode de l'Enseignement du catéchisme*, Paris-Tournai, p. 332.

atâtea vreme cât nu va fi în clar fiecare învățător al credinței cu cei trei principali factori ai învățământului religios: *subiectul* cărui i se propune și *obiectul* ce se propune și *calea cea mai bună* prin cari se poate face cu cea mai mare ușurință unirea între cei doi factori de la început, lucru ce-l privește direct și exclusiv pe pedagog. Învățătorul religiei trebuie să țină seamă de *subiectul* învățământului, fiindcă numai o bună și temeinică cunoaștere psiho-fizică a lui poate da indicația certă cu privire la chipul în care i-se pot cu ușurință comunica cunoștințele. Copilul este o entitate specifică, individuală și socială. Psihologia lui nu este identică cu a omului matur. Unele funcțiuni psihice ale copilului sunt mai dezvoltate și mai vii, decât la om; altele abia încep să se deștepte și manifesteze. Ar fi prima și cea mai mare greșală să nu se țină seamă de aceasta. Ori, metoda întrebuitată până aci, potrivită pentru omul mare, este dezastruoasă pentru copil.

Trebuie să se țină seamă apoi și de *obiectul* de studiu, care în cazul de față este religia. Această materie de învățământ — spreosebire de altele — este din firea ei mai abstractă. În ea nu se prea găsec modele de intuit; mai cu seamă când e vorba de dogme, ele pot fi apropiate numai prin asemănări și istorisirii.

Punând față în față cele două realități: copilul și religia, observăm că din firea lor nu se prea împacă. Copilul este numai sensibilitate și imaginație, aplicat spre concret și refractar abstracțiunilor. Lui îi plac lucrurile reale, colorate, ră-

răsunătoare și vii. Adevărurile de credință — de rere — nu pot să-i satisfacă sensibilitatea și imaginația.

Aci intervine noua pedagogie religioasă, care înlătură într'un mod foarte fericit piedeca, apropiindu-i și făcându-i prietenii nedespărțiți. Ea după ce a cercetat diferitele căi prin cari se putea ajunge mai ușor la sufletul și inima copilului, o alege pe aceea care se potrivește bine cu structura psihologică a copilului; alege acea metoda pe care o urmează în mod spontan copilul când ia cunoștință despre lumea înconjurătoare. În designarea metodei, nu educatorul a cuvântul, ci copilul este acela care-și prescrie metoda după care vrea să fie instruit. Observăm ne spune, că el pleacă de la concret la abstract, de la particular la general, de la noțiuni simple judecări simple, ceace ar corespunde metodei *inductive*. Cu ajutorul acestei metode pedagogice vrea să introducă în sufletul copilului cunoștințe despre Dumnezeu. Pe această cale se sensibilizează — după putință — ceace este abstract făcând studiul religiei asimilabil copilului.

Metoda aceasta, care poartă diferite nume: ca: intuitivă, activă, psihologică, individuală, este susținută de pedagogii moderni atât clerici cât laici. Motivul pentru care după îndelungate experiențe pedagogia curentă s'a oprit aci, este faptul că metoda inductivă are temei solid atât psihologic și logică, cât și în istorie. Ea urmează în comunicarea cunoștințelor, întocmai calea care în mod natural o urmează spiritul nes-

culturale lipsesc. In biserică nu e potrivit, căci întunec fiind, copiii și tineretul mai vorbesc și se ghlontesc și atunci în loc să se edifice, mai mult se distrează. Care-i timpul potrivit? Ziua? Seara? Duminica? Peste săptămână? Iarna? Vara? Tot atâtea întrebări, la cari cu greu poate răspunde unul, care-și pune toată nădejdea unei pastorații active în filme. Comunicația la noi este grea. Nu mai amintesc de lipsa electricității, de care în ultimul articol al „Unirii” se face pomenire.

Nu mai continui nici cu întrebările, nici cu arătarea greutăților unei instrucții bine organizate, prin filme, ca să nu ne trezim cu un rezultat contrar celui urmărit.

Nu se potrivește nouă tot ce-i place americanului sau chiar francezului. Altă educație, altă viață socială, altă cultură însușite prin activitate temeinică, uneori de secole. Iar noi liberi abia de eri, alaltăeri, ne avem împrejurarile noastre specifice, cari se reduc mai mult la pace și bună înțelegere.

Când sf. Liturgie va fi oficiată în biserică bineîngrijită și împodobită, de către persoane cari își dau seama, că îndeplinesc roluri, nu din tablouri fictive, ci dintr'un tablou viu, al cărui erou principal, Isus Hristos, e reprezentat prin preot, atunci și credincioșii vor gusta cu adevărat din pâinea și păharul vieții, din cari dacă gustă cineva nu va flămânzi și nu va înseta niciodată.

Leonte Opriș

Comemorarea lui V. Lucaciu. Liceul din *Carci*, care poartă numele »Leului din Șigheș» își sărbătorește în tot anul, de SS. Trei Ierarhi, patronul cu multă pietate. Anul acesta pomenirea lui V. Lucaciu s'a făcut în cadre deosebit de sărbătorești, la teatrul »Carmen Sylva», cu un program bogat, dat de elevii și absolvenții liceului. Cu acel prilej a conferențiat *Marin Ștefănescu*, prof. univ. la Cluj, despre »Marele Român Vasile Lucaciu», în fața unui public ales și numeros. — Comitetul Școlar al numitului liceu, grație înțelegerii superioare a d. *A. Cosa*, dir. lic., a ridicat și susține un mausoleu vrednic de cel sărbătorit an de an.

când ia contact lucrurile externe. Apoi, cercetând mai deaproape chipul în care au procedat la comunicarea cunoștințelor religioase cei mai mari învățători ai Bisericii, începând cu însuși Isus Hristos, observăm că această metodă n'are temei numai în filosofie, ci și în istorie.

Istoria învățământului religios începe cu cel dintâi și cel mai mare Dascăl al lumii, Isus Hristos.

I. *Metoda evanghelică rasimă în filosofie, Pedagogia ca știință este o îmbinare de psihologie și logică. Psihologia face cunoscut sufletul subiectului cărui dorim să-i împărtășim cunoștințe. Tot ea ne face cunoscut procesul sufletesc ce se desfășoară în momentul când cunoaștem ceva, de la primele senzații până la formarea celor mai abstracte și mai generale noțiuni. Cunoașterea mecanismului cunoașterii, pentru pedagog este absolut necesară; ori, pedagogia chiar acest lucru îl face.*

Dupăce cunoaștem structura sufletească a copilului și gradul ei de dezvoltare, ne vine în ajutor logica, arătându-ne calea pe care trebuie să o adoptăm, în principiu, ca influența noastră asupra copilului să fie hotărtoare. La aceste două ramuri ale filosofiei ne vom opri, spre a vedea ce spune psihologia despre actul cunoașterii și ce spune logica despre căile sau metodele de învățământ, cari se potrivește mai bine cu sufletul copiilor.

a) *Ce spun psihologia?* Operari sequitur esse et modus operandi modum essendi. Atârână de natura subiectului cunoscător modul cunoașterii;

Capitulul arhidiecezan întregit

— Serbarea instalării nouilor canonici desfășurată în catedrala Blajului —

Am anunțat la vremea sa cum, în locul mult regretaților Părinți *Jacob Popa* și *Ștefan Roșianu*, Capitulul catedrei al Blajului a fost completat prin alegerea întru canonici a Păr. protop. *Dr. Vasile Aftenie*, respectiv *Augustin Folea*, directorul oficiului arhidiecezan.

Marți, în 2 Februarie c., sărbătoarea întâmpinării Domnului, s'a desfășurat această întregire, prin instalarea sărbătorească a nouilor numiți. Solemnitatea s'a desfășurat în cadrele Liturghiei arhieresti pontificată de I. P. S. Sa mitropolitul *Alexandru*. Citindu-se scrisorile oficiale obișnuite, I. P. S. Sa a rostit următorul cuvânt substanțial:

Venerați Frați și iubii fi!

Instituția canonicatului într'o accepțiune mai largă a cuvântului o putem fixa deja prin veacul al șaselea al erei creștine, aflând urmele canonicilor în conciliul claromontan (Clermont) la anul 535, și conciliul aurelianens (Orleans) anul 538, în cari la canoanele 11, respectiv 14, e vorba de canonici, de clericii notați în canonul, adică ordinea sau catalogul clericilor unei anume biserici, adică slujbei aceleia și dela ea primindu-și venitele și susținerea. Ba, ca să fiu drept, unii canonici, ca Wernz, află urmele lor până și în săborul a toată lumea dela Nicea (325) și în cel dela Calcedon (451). Ci începând cu veacul al șaselea și al șeptelea canonici se numeau mai vârtos acela cari erau constituiți sub anume canon, adică anume regulă bisericească și duceau astfel o viață canonică. Se știe că în această direcție S. Chrodegang (766) de Metz a muncit mult ca viața canonică a preoților să o reguleze și promoveze cu toate mijloacele, secundându-l regii Francilor pe toată linia.

Începând apoi cu veacul al douăsprezecelea, Capitulele catedrale au luat un avânt deosebit, câștigând drepturi și privilegii și onoruri, câștigând chiar dreptul exclusiv de a-l alege pe episcop, de a administra dieceza în timp de

sedisvacanță, și de a li-se cere avizul și consensul chiar în multe afaceri diecezane din partea episcopului. Dar nu eu volu înșira acuma drepturile lor și vicisitudinile prin cari a trecut instituția canonicatului și reformele la cari a fost supusă prin diferite concilii ale bisericii lui Hristos. Aș merge prea departe.

Destul că ea a rămas în fond destul de intactă dealungul veacurilor. Semn că era o instituție, deși nu divină, ca a episcopatului, dar necesară totuși pentru buna conducere a bisericii, a turmei lui Isus Hristos.

Și în biserică noastră română unită există această instituție pe lângă bisericile catedrale ale tuturor eparhiilor noastre; i-s'a simțit nevoia arzătoare. Altfel nu ar fi fost împământenită și la noi.

Cel mai ilustru capittu este desigur cel al catedralei noastre metropolitane, nu numai pentru trecutul plin de fapte mărețe pentru neam și lege al atâtor venerabili membri ai capittului mitropolitan, fapte scoase la iveală de atâția istorici de ai noștri și streini, dar și pentru faptul însuș că este capittul bisericii mitropolitane, mama celorlalte biserici ale noastre. Aceasta îi dă lustrul special, și nimbul prin care se situază pe un plan unic în biserică noastră unită cu Roma.

Eu personal țin foarte mult la instituția canonicatului, în special a canonicatului nostru dela sfânta mitropolie. Doară și eu făcut-am parte odinioară din corporația voastră ilustră, venerabili frați, și am activat în mijlocul ei ajutat de confrății mei de pe vremuri în apostolia-mi grea cu adevărată dragoste frățească. Nu pot uita mai apoi ceea ce spune atât de potrivit canonicul Wernz, că anume canonicii, legați de episcop, ca mădulare de capul lor, alcătuiesc împreună cu el un singur trup, ținând prin o activitate comună spre un singur scop. Noi va să zică, adică eu ca ierarh șef, și voi, venerabili frați, ca mădulare, alcătulim din punct de vedere juridic un singur trup,

însă natura noastră omenească compusă din materie și spirit pretinde ca cunoașterea noastră să înceapă prin simțuri și să se desfășoare în intelect. Într'adevăr. Dacă se întâmplă ca vr'un simț al omului să fie paralizat, senzațiile și conceptele corespunzătoare acestui simț lipsesc cu desăvârșire, ori se formează numai prin analogie cu altele. Omul prin structura sa psiho-fizică este așezat la răspântia celor două lumi, a materiei și a spiritului; nu e nici spirit și nici numai materie. E cel mai perfect dintre animale și cel mai imperfect dintre spirite. Poate cunoaște lucrurile din lume; însă această cunoaștere nu se poate efectua decât în conformitate cu natura omenească bipolară. Spiritul nu poate veni în contact imediat cu materia și nici nu o poate sesiza decât prin mijlocirea simțurilor. Aceasta ar putea-o săvârși ingerii lipsiți de balastul materiei, care se pune deacurmezișul intuiției directe a lucrurilor.

La vârsta copilăriei sufletul este numai în potențialitate cu privire la cunoaștere și, din pricina unirii sale cu corpul, are trebuință de mijlocirea simțurilor pentru a fi în stare să cugete. Simțurile însăși în special creierul — sunt nedezvoltate și, prin urmare, incapabile să furnizeze după cum trebuie material de cunoaștere. Cu timpul, în măsura în care aceste vor reoglindi cât mai fidel realitatea, cugetarea se va face cu mai mare succes.

În cunoaștere se întâmplă o unire între subiectul cunoscător și obiectul cunoscut. Însă în această unire fiecare își păstrează natura și indi-

vidualitatea, pentru că nu se întâmplă confuziune între ele. Subiectul nu devine în mod material identic obiectului, ci numai în mod formal, în sensul că el primește și exprimă în el însuși forma obiectului. Chiar de aceea s'a și definit cunoașterea ca: »funcțiunea vitală prin care subiectul cunoscător primește și exprimă în el însuși forma obiectului»¹⁾. (Omnis cognitio fit secundum similitudinem cogniti in cognoscente. Sed ad cognitionem non requiritur similitudo conformitatis in natura, sed similitudo repraesentationis tantum). Urmează că elementele constitutive ale cunoașterii sunt trei: obiectul, subiectul și actul de unire dintre ele.

Cum funcționează mecanismul cunoașterii? Lucrurile externe acționează asupra organelor în sufletești ale simțurilor. Aceste acțiuni sunt primite de simțuri în mod pasiv sau »receptiv». *Pașiunea* este asemenea acțiunii, după cum se aseamănă urma imprimată de sigil în ceară și se numește *specie impresă*. Simțul care a suferit acțiunea, reacționează în două moduri: întâi sesizează o realitate obiectivă, acțiunea fizică a corpului, căci *acțiunea* agentului se găsește în pacient. Apoi cunoașterea este exprimată într'o *specie expresă*, prin imaginația, în care va fi conservată, ca substitut al obiectului absent. *Specia expresă* este imaginea obiectului pe care imaginația l-a reprodus în sine printr'un act imanent. Forma obiectului sensibil, cu ființa lui materială

¹⁾ Barbedette, Cours de philosophie, vol. I p. 429

avem un scop identic și trebuie să ne nizmim a avea o acțiune comună. Suntem deci un trup și un suflet.

Cum n'aș ținea deci la voi și nu v'aș socoti de cununa capului meu. Doară dacă, după concepția sfântului Dionisie Aeropagitul, (în capitolul întâiu al ierarhiei sale bisericesti), ierarhul potrivit cu natura și situația sa trebuie să se desăvârșească în cele divine și să se unească cu Dumnezeu și are datoria să facă a participa la îndumnezeirea cea sfântă ce i-s'a dat lui dela Dumnezeu și pe subalternii săi după vrednicia fiecăruia, această lucrare o săvârșesc eu ierarhul vostru în sinul bisericii noastre, în primul rând prin ajutorul vostru, al canonicilor, consilierii mei intimi, demnitarii bisericesti cari sunteți mai aproape de sufletul arhierului vostru. Deci în concepția mea și în concepția și a credincioșilor bisericii noastre, sunteți cel mai de frunte colaboratori ai mei spre realizarea împărăției lui Dumnezeu pe pământ. Prin această prizmă mă uit eu la voi, venerabili frați.

Având în vedere deci această situație privilegiată a voastră în sânul bisericii, m'am grăbit ca golurile ivite în urma morții ce ne-a lovit atât de crunt a fostului prepozit *Iacob Popa*, plin de vrednicii pentru Stonul românesc și a morții canonicului *Ștefan Roșianu*, nu mai puțin bine meritat pentru biserica noastră, să-l completez cât mai curând prin alegerea alor nouă membri; ceea ce spre mângăierea noastră și bucuria voastră s'a și făcut în timp util, alegându-se succesorii lor în persoana venerabililor confrați *Dr. Vasile Aftenie*, fost protopop la București, fost profesor de teologie și prefect de studii, bărbat cu multă râvnă pentru cauza Domnului, și *Păr. Augustin Folea* director al cancelariei noastre mitropolitane, omul datoriei ori unde a fost rânduit de pronia cerească și cu aptitudinii atât de frumoase.

În virtutea deci a sfintelor noastre așezăminte bisericesti nu urmează decât ca să-l introducem în stălele lor respective, după ce s'a făcut mai înainte promoția graduală a celorlalți confrați, pentru ca unul fiecare să-și ocupe stălele ce-i compete în puterea statutelor capitulare confirmate de sfântul Scaun Apostolic la 10 De-

cemvrie 1886. Despre toate acestea s'au întocmit convenitele decrete dintre cari se vor ceti numai decretele celor doi noi aleși.

După ce, în chipul acesta, Păr. mitropolit a arătat rostul mare pe care îl are în viața bisericii vechea instituție a corporației canonicilor, a desemnat, rând pe rând, locurile și scaunele lor singuraticilor demnitarii și membri ai capitolului nostru acum complet. Mai întâi și-a ocupat stălele noul prepozit *Dr. Victor Macavelu*, așezat în această cea mai înaltă demnitate prin voința unanimă a membrilor Ven. Capitolului. Apoi, rând pe rând, ceilalți, cari prin promoțiile graduală au trecut fiecare înainte cu un grad în ierarhia capitulară, nou aleși luând locurile ultime de *canonic teolog* (*Dr. V. Aftenie*) și *canonic prebendat* (*Aug. Folea*).

Implinindu-se, în felul acesta, ceremonialul obișnuit la astfel de ocazii, noul prepozit, *Il. Sa Dr. Victor Macavelu*, în numele său și al capitolului, a rostit următoarele cuvinte:

I. P. Sf. Părinte,

Primul cuvânt pe care sunt dator să-l rostesc, din încredințarea și a confracțiilor mele — a celor mai vechi cari au fost promovați în stălele mai înalte, ca și a celor nou aleși în Capitolul Metropolitan de Alba Iulia și Făgăraș — este un cuvânt de mulțumită, pe care îl adreșăm *În. P. Sfinției Tale*, pentru că nu ai pregetat și nu ai cruțat osteneala de a îndeplini și această instalare sărbătorească, în însăși Catedrala, a acelora cari sunt canonicii capitolului acestei catedrale.

În locul al doilea țin să exprim recunoștința noastră pentru cuvintele de apreciere spuse, atât despre instituția canonicilor și importanța ei, în vremile vechi până astăzi, cât și pentru cuvintele calde rostite la adresa, în special, a Capitolului din Blaj, din care însuși *I. P. S. Ta*, ai făcut parte oare cândva!

I. P. S. Părinte,

Gândul, care a îndemnat și pe fericitul fondator al Capitolului din Blaj — *Episcopul Ioan Bobb* — cu vreo 130 de ani urmă, — la anul 1803 — ca să stăruie și să ostenească mult, vreme de câțiva ani, pentru întemeie-

rea Capitolului nostru, este exprimat în scrierile lui din aceea vreme: *Capitolul avea să de ajutor și de ușurare Episcopului și ascultarea lui — in sublevamen et obsequio episcopi* — pentru că episcopul doria, pentru nevoile foarte multe și zilnice ale Diecezei — *ad plurimos eosque continuos Dioecesis laborum* — doria să albe la îndemână și totdeauna colaboratori; precum și îngrijitori ai fundațiilor, instituțiilor: *in promptu et semper habere coadiutores et foundationum sine periculo curatores* — În acelaș timp, tot în intenția Episcopului Bobb, era ca această instituție în biserica noastră să slujească podoabei — *decori* — Capitolului secular, și să stimuleze emulația mai mare a acestui Cler, pentru perfecționarea în știință și virtute.

De sigur, că Episcopul Bobb avea și înaintea ochilor săi experiența de secole, și putea spune chiar experiența milenară, a Bisericii din Apus, — unde instituția aceasta dai rezultate așa de frumoase, se dovedise atât de folositoare și de rodnică, adeseori chiar necesară bunului mers și echilibrului din biserică în raporturile dintre credincioși și păstori.

Or, Episcopul Bobb, cum ați spus și *I. P. S. V.*, nu s'a înșelat în așteptările ce le-a legat de instituția pe care a întemeiat-o! — Istoria bisericii noastre — nu numai — ci și istoria neamului nostru, recunoaște că acele așteptări în bună parte, au fost îndeplinite!

Capitolul din Blaj — grație muncii pe care au depus-o singuraticii membri ai lui, grație muncii permanente spre perfecționare, grație cultului permanent pentru adevăr și dreptate, pentru interesele neamului, grație demnității cu care a știut să se prezinte și să pășească în clipe de mari hotărâri bisericesti ori naționale, grație devotamentului cu care singuraticii membri au slujit și au conlucrat cu vâdnicie de pe vremuri, slujind astfel cauza bisericii, a lui Dumnezeu, — prin toate și pentru toate acestea, — Capitolul din Blaj a știut să-și câștige și să-și păstreze până în zilele noastre, un nume și un prestigiu din cele mai remarcabile în fața căruia adese dușmanii au fost nevoiți să desarmeze. Sunt meritele atâtea, dintre membrii Capitolului Blăjan — socotesc de prisos,

se găsește în obiect; cu ființa reprezentativă, spirituală în suflet. În materie ea este una; însă în suflet este dublă: în simț este specie *sensibilă*, care prin virtutea proprie a intelectului agent, fiind despoiată de orice proprietate și notă individuală, devine de tot imaterială și se numește specie *inteligibilă*, verb interior, cuvântul minții, sau idee¹⁾.

O ordine progresivă se poate desprinde în cunoașterea lucrurilor. Simțurile sunt afectate de obiectele externe singulare și particulare; ele sunt cauza inițială a cunoașterii. În filosofia tomistă e o axiomă că filosofia începe prin simțuri și își atinge perfecțiunea sa reală în intelect. — *Omnis nostra cognitio incipit a sensibus*. Și numai în acest sens e ndevărată cealaltă axiomă: „Nu-i nimic în inteligență ce să nu fi fost întâi în simțuri“.

Obiectul propriu al inteligenței este esența lucrurilor reprezentate prin *imaginație*. Inteligența nu-și poate reprezenta esența lucrurilor materiale fără concursul imaginației; iar ca să poată face acest lucru, adecă să-și asimileze printr'un act intelectual esența unui lucru material, trebuie ca mai întâi imaginația să reprezinte însuși lucrul într'un mod sensibil²⁾.

Acum, dacă luăm în socotință că copilul este o ființă a cărei simțuri ori imaginație sunt singurele mijloace de dezvoltare intelectuală, atunci

acest fapt va trebui să fie hotărâtor în determinarea metodei pedagogice acomodată lui. Datorința care rezultă pentru pedagog, din cele de mai sus, este ca să pregătească și desvolte aceste puteri ale copilului: sensibilitatea și imaginația; iar în procedura pe care o urmează în propunere, va da cea mai mare importanță sensibilității și imaginației. Nu se va adresa niciodată direct rațiunii; se va feri de abstracțiuni, și se va nizuie ca cele mai spirituale lucruri să fie îmbrăcate în haină colorată și luminoasă făcând astfel accesibile adevărurile de credință, subiectului pe care-l are în față. Ar fi contra psihologiei infantile un procedeu din care ar lipsi elementele concretizătoare. „Noi nu putem începe acolo, unde se oprește spiritul deja format; punctul de sosire nu poate fi utilizat ca punct de mănecare... Este o metodă greșită de a începe prin definiții, pentru că atunci copilul nu vede faptele concrete pe care le generalizează definiția“¹⁾. Și — onoare excepțiilor — ni se pare că noi până aci cam așa am început, cu definiția, sau mai bine zis, cu întrebarea, căreia noi înșine ne-am grăbit să-i dăm răspunsul prin definiție. Dar chiar dacă nu ne-am fi grăbit, copilul neputând răspunde, ne-ar fi lăsat în pace să așteptăm mult și bine (răspunsul). Eram constrânși la adevărate soliloquii, ori la recitări în cor, ca în clasele de talmud. Situație asemănătoare cu a celui fizician care ascundea

aparatele de experiență, dându-le definiția și aplicându-le mecanismul, înainte de a-le fi arătat elevilor.

Psihologia și pedagogia modernă condamnă acest procedeu chiar și în învățământul mai înalt și îl lasă ca potrivit numai pentru spiritele mai dezvoltate și mai antrenate, care fac știință. Știința începe cu definiția; copiii însă trebuie să ajungă la definiție; ea trebuie să fie termenul de sosire. Așa încât metoda evanghelică-inductivă își găsește fundament trainic în psihologia copilului, care în actul cunoașterii urmează întocmai calea, de la sensibil la inteligibil. (Va urma).

„Insula Regelui Hristos“. Așa se numește, din Noemvrie trecut, ostrovul din marea Bering, care până aci se chema King, iar de atunci încoace „Christ the King Island“. Toți locuitorii acestei insule sunt Eschimoși și toți au fost încreștinați de păr. jezuit Bellarmin Lafortune care face apostolie în mijlocul lor de 35 de ani de zile. De sărbătoarea „Hristos Regele“ din acest an, a fost ridicată pe creștetul unui munte o statuie care dela acea înălțime stăpânește întreg ostrovul. Bătrînii nefiind în stare să urce până unde a fost așezată statuia făcută pe spesele unui suflet bun din Boston, la sugestia celebrului păr. jezuit Hubbard, exploratorul gheturilor, au fost instalate pe ziua sfințirii ei megafone puternice și așa au putut să asculte și să slujba sfântă și cuvântările rostite cu acel prilej.

¹⁾ Barbedette, op. cit. p. 429 și urm.

²⁾ C. E. Roy, op. cit. p. 50.

¹⁾ John Dewey: How we think, p. 62 cit. la Roy p. 90 în notă.

amintesc nume — celebri unii prin talentele și prin știința lor, alții prin virtuțile lor: prin sobrietatea și modestia vieții lor, prin muncă neobosită până la adânci bătrânețe prin dragoste de suflete, de aproapele, prin abnegație și jertfă de sine, trăind săraci, ca aceea cruțare zilnică să o poată da neamului lor! Sunt aceste merite, cari le-au câștigat aprecierea și a celor în afară de biserică noastră.

Iată de ce, astăzi, când în locul celor doi dispăruți în lunile din urmă — în locul prepozitului Iacob Popa remarcat prin muncă neobosită, ca și prin stăruința de a păstra demnitatea acestui Capitlu — și în locul lui Ștefan Roșianu — acest suflet pururea arzând de dorința mântuirii semenilor săi — iată de ce, astăzi când, în locul lor, 2 dintre cei mai aleși preoți ai Arhidiecezei noastre intră în capitlu-se cuvine să fie reamintite și publicate aceste lucruri — pentru a stimula zelul nostru, dragostea noastră pentru biserică, pentru a ne transpune și a ne încopcia și mai mult în linia tradiției Capitlului din Blaj, tradiție de corectitudine, de conștiință răspundere în fața lui Dumnezeu și a oamenilor, de demnitate și linie dreaptă în mijlocul fluctuațiilor oamenilor și a vremilor de astăzi, — *tradiție de muncă pentru această biserică*, mai ales în vremile acestea *de mare dușmănie îndreptată* împotriva ei.

Iată, I. P. Sfinte, acestea sunt gândurile noastre din aceasta zi, importantă și în viața noastră particulară și personală. Gânduri și hotăriri pe cari le punem în serviciul bisericii și la dispoziția și îndemna I. P. Sf. Tale.

Fie, ca, cu ajutorul lor să se poată promova și mai mult gloria lui Dumnezeu, cum și fericirea sufletelor, fericirea și mărirea sfintei noastre biserici și a neamului nostru întreg!

Câteva date biografice

II. Sa p. Dr. **VICTOR MACAVEIU** este prea bine cunoscut nu numai în cuprinsul arhidiecezei, ci în întreaga noastră provincie bisericească, decât să mai stăruim cu prezentarea datelor lui biografice. Preot de mare prestigiu — și de mare prestație, II. Sa este unul din cei mai de seamă reprezentanți ai bisericii noastre întregi. Desăvârșita sa pricepere în cele administrative o laudă felul cum a știut cărmul, spre deplina mulțumire a tuturor, cu tact și prudență multă, naia arhidiecezei noastre în zilele grele ale sedis-vacanței, când II. Sa a fost vicar capitular. Iar măiestria sa în arta scrisului, o arată, în afară de atâtea articole din reviste și gazete, mai ales cărțile noastre liturgice care rînd pe rînd se înouesc, își recapătă frumuseța de altă dată, grație puterii de muncă și talentului său de limbă cu care l-a învrednicit Dumnezeu pe noul prepozit al Capitlului nostru.

P. Dr. **VASILE AFTENIE** este tânăr, deci mai puțin cunoscut. S'a născut în 14 Iulie 1899 în comuna Lodroman (Târnava-Mică), unde a urmat și școala primară Liceul la Blaj, unde trece bacalaureatul în 1918. Un an urmează dreptul la București. Apoi cere primirea la teologie și e trimis la Roma. În 6 ani de muncă aspră, 1919—1925, tânărul levit ia cu succes toate examenele, întorcându-se acasă doctor în filozofie și în teologie. O jumătate de an face practică la oficiul arhidiecezan, apoi e numit profesor la academia de teologie și prefect de studii în seminarul teologic, situații pe care le împlinește cu multă conștiință până la 1934. În acest an e numit paroh-protopop la București. Patru ani muncește, cu stăruință și dragoste multă, în acest nou și greu câmp de activitate. Și cu multă mângăiere. Acuma, când se reîntoarce după 4 ani, lasă gata noua biserică din strada Acvila și casa parohială lângă ea. Ca protopop, a văzut sporind an de an numărul parohiilor din districtul său: Craiova, Brăila,

Galăț, Iași, Cămpina și una tocmai în granița bulgară, la Uzulchioi. S'au deschis capele — începuturi de parohii — în Bușteni, Kili-Kadi (Calliacra) și Pașabala (Durostor). — Numai pentru parohia centrală București s'au adunat și folosit spre scopuri bisericești, în acest răstimp, peste 2 milioane lei! — Tânăr, în floarea vârstei; învățat, trecut dela catedră în pastorație, cunoscător deci al vieții bisericești sub toate aspectele ei; p. Dr. Aftenie este o nouă nădejde a Sionului nostru.

P. Dr. **AUGUSTIN FOLEA** s'a născut la 28 Martie 1885 în comuna Șilea. Liceul l-a urmat la Blaj, luând bacalaureatul în 1904. Tot la Blaj a isprăvit și cei 4 ani ai Academiei de teologie, cu succes foarte bun. Indată a fost numit practicant la oficiul arhidiecezan din Blaj (1909—1910) apoi actuar și notar al Senatului școlastic (1910—1911). Preot la 12 Febr. 1912, trece păstor sufletesc la Boziaș, parohie pe care o ridică, atât în ce privește starea materială cât și cea morală, la un înalt grad de înflorire. Intre timp, dezvoltă și o vie activitate culturală și socială, meritând „Răsplata muncii pentru biserică cl. II” și ordinul „Coroana României” în grad de cavaler. — În Februarie 1933 ajunge în fruntea parohiei și protopopiatului Mediaș. Își dovedește și în această calitate remarcabila pricepere în administrația bisericească, făcând din districtul său, sub acest raport, unul de model. Realizări importante, pe teren spiritual și moral, și în parohia însăși. Aceste vrednicii și, în deosebi, priceperea și destoinicia deosebită în chestiuni de administrație bisericească, l-au adus în 1934 director al oficiului arhidiecezan din Blaj, slujbă grea, pe care o poartă până la ridicarea sa întru canonic. Spirit practic și expeditiv, harnic și devotat, cunoscător perfect al vieții pastorale, în noua situație va avea prilejul să-și valorifice spre binele bisericii prețioasele însușiri pe care i-lea dat Dumnezeu.

Dumnezeu să ajute și să dea o nouă eră, de strălucire, Venerabilului nostru capitlu întregit, spre binele bisericii.

Distincție înaltă. În consistorul secret ținut în Vatican, la 16 Decembrie 1937, sub prezidiul Sf. Părinte, s'a acordat I. P. S. p. Dr. mitropolit **Alexandru al Blajului** dreptul de a purta *palliu*, trimițându-i-se totodată și distincția însăși, ce i-a fost predată, sărbătorește, la Oradea, mai apoi.

Acest „pallium de corpore Beati Petri sumptum, in quo est plenitudo Pontificalis Officii” cum se scrie în adresa oficială, e o podoabă liturgică a Papilor și a arhiepiscopilor, ce se poate da însă și episcopilor, dar fără privilegiile ce înseamnă pentru cei dintâi. E o fâșie de lână, pentru umeri, lată de trei degete, cu cruci negre (odinioară roșii), de regulă din lâna mieilor grijiți în S. Agnese fuori le mura în Roma. Simbolizează plenitudinea puterilor pontificale și e totodată și expresia atârării mitropolitilor de Vicarul Domnului. Se sfințește după vecernia SS. Apostoli Petru și Pavel și se păstrează lângă mormântul S. Petru până ce revine titularului. Fiind o insignă exclusiv personală, se îngroapă deodată cu cel ce a primit-o.

I. P. S. Mitropolit **Alexandru** îi dorim din inimă să poarte încă multă vreme această distincție în pace, întreg, sănătos, drept îndreptând cuvântul adevărului! Asta cu atât mai vărtos că primirii palliului, urmând unei tradiții cu rădăcini până în veac. XI, îi premerge un jurământ de fidelitate. Și noi știm ce înseamnă așa ceva pentru un suflet de delicatețea p. Dr. mitropolit **Alexandru**.

Schimbare de macaz în Sovietia?

Iată întrebarea ce se pune și azi de cei ce studiază *Constituția sovietică din 1936*. Reformarea constituției a adus serioase schimbări în politica internă. O serie de legi privitoare la respectarea persoanei umane formează nucleul noii constituții. Articolul 124 garantează libertatea conștiinței și libertatea cultului.

Cercetătorii anului trecut aduc știri și date mulțumitoare despre situația religioasă din Rusia de azi. *Pierre Berloud* cercetând, face mai multe constatări, publicate în cotidianul parisian *Temps* (15 Mai 1937).

Sentimentul religios revine, în ciuda unei prese ce se svârcolește neputincioasă. Comisariatul Instrucției desființează instituturile antireligioase din Moscova și Leningrad. Asemenea și nucleele antireligioase din Krasnodar, Penza, Kurak' Oriol, Rostov (pe Don), Orenburg și Sverdorsk. Până și faimoasa „Casa antireligioasă” din Leningrad dispăre.

Ateii dorm pe laurii trecutului. Studenții din Penza cântă în corul bisericii. Spiritul militant din alte vremuri, e mult mai potolit. Botezul și cununia religioasă se fac public. Se semnalează 70 de botezuri și 50 de cununii în 1936, numai în Moscova.

Bisericile, fie și puține, relativ, dar se deschid zi de zi. În departamentul Samara, funcționau 2.200 biserici în 1917 iar în 1937: 325.

Atitudinea Statului, chiar dacă nu e favorabilă, e mai puțin neîngăduitoare decât în trecut. Direcțiunea dela „*Leninfilm*” censurează un film antireligios ca fiind „necorespunzător liniei politice actuale”. — Revista „*Fără Dumnezeu*”, sub semnătura lui Jaroslavski, desminte știrea Varșoviei despre ținerea congresului ateu din Februarie a. c. Persecuțiile religioase sunt privite ca fapte „corespunzătoare barbariei fasciste”.

Sentimentul religios se pare a fi respectat. Prin modificarea constituției din 1937 preoții înceată a fi numai „servitorii cultului”, — ei devin cetățeni, nepersecutați, cu drept de vot.

„*Le Journal des Debats*” (din 4. VI. 937) dă următoarele complectări: „Recensământul din 6. I. 937, la întrebarea 50: Religie? primește răspuns afirmativ în proporția de 40% din 170 milioane de locuitori. — *Gubelman*, șeful ateilor, și *Kossarev*, secretarul Komsoamolilor, depiâng aceste fapte „nedemne” de republica roșie. — În Moscova 943, din 7638 preoți, câți erau în 1917, funcționează în prezent destul de nestânjeniți. — În Rusia întregă 30.000 biserici rămân afectate diferitelor religii”.

O reformă nouă s'a introdus în Instrucție. Ministrul *Pokrovski* e destituit, și cu el metoda marxistă a istoriei, în care tradiția rusească era abandonată, eroii luați în deridere, iar creștinismul socotit baraj în mersul istoric al Rusiei. *Zdanoff* și *Kiroff* (deja asasinat) întocmesc un nou program căruia i-se conformează prof. *A. Cestakoff*, când întocmește noua istorie a Sovietelor. — În cartea sa, „Creștinismul a constituit o etapă pozitivă în istoria poporului rusesc” laudă figurile mari din istoria națională, chiar de au fost tari ca Petru cel Mare sau Ivan cel Groaznic, ori cavaleri ca Suvaroff și M. Nevski (canonizat de biserică rusească). U. R. S. S. nu e patria oricui. Ea e „a noastră”. — „E țara socialistă”, Georgia (patria lui Stalin) e „leagănul poporului rusesc”. O notă nouă a cărții e contribuția lui Stalin în organizarea M. R. S. S. de azi. — Dintre colaboratorii amintește doar pe Molotoff și Vorosiloff — (*Le Mois*, Octobre 1937).

Arta încă e censurată. În Noembrie 1936

s'a jucat plesa lui *Demtra Bledny*: „Bogatirs”. — A fost ștearsă din repertoriul Operei în decursul premierei, fiind „un atentat la sentimentul național.” — Boierii, elita rusească din trecut, au fost prezentați plini de vicii; avari, crudeli, imorali.

Rățiunea acestor schimbări? a) Câștigarea simpatiei masei populare, ce n'au renunțat nici la sentimentul religios nici la cel național; b) Câștigarea simpatiei europene, căci ceea ce a făcut mai respingător comunismul a fost prigoana religioasă; c) Simpatia Sf. Scaun, ce exercită, fără mitraliere și fără tunuri, o influență hotărâtoare în politica mondială (*Dossiers*, No. 392, pag. 1960).

Reformele noui n'au primit aprobarea vechilor comuniști. Ei consideră pe Stalin drept trădător. „*La Revolution trahie*” alui *Trotsky* e scrisă în acest scop. Prin reformele făcute Stalin a renunțat la revoluția mondială. E trădător pentru că a devenit patriot.

Pr. St. Medveșan.

Știința și credința. S'a dovedit cu o mulțime de cazuri concludente că știința și credința sunt surori bune. Marele savant lord *Rutherford of Nelson*, mort zilele acestea, vine să facă și el dovada strălucită a acestui adevăr.

În galeria nemuritorilor a intrat cu lucrările sale de fizica atomilor, cari lucrări și expertize l-au adus în 1908 premiul Nobel. El a fost cel dintâlu care a isbutit să descompună elementul crezut indivizibil, atomul, deschizând științei perspective grandioase.

Savantul acesta într'adevăr mare, după cum remarcă revista *Hirnök* (nr. 1 din 1938), n'a făcut taină din credința sa. Într'una din cărțile sale declară: „Învățatul obiectiv, care scoate întru câțva misterul existenței din învălulrea sa în taină și vrajă, din capul locului n'are de ce să devină indoelnic. E cu totul greșită concepția acelor cercuri laice, că savantul, care știe mai mult decât alții despre viață, chiar din acest motiv ar trebui să fie necredincios. Tocmai dimpotrivă: munca noastră ne aduce mai aproape de Dumnezeu. Revarsă în suflete noastre mai multă venerație față de opera Lui gigantică, în fața căreia uneltele noastre nevolăse — oricât de titanice ar părea aici, pe pământ, — dau faliment lamentabil.”

De Dumnezeu nu știința, ci ignoranța înfumurată și păcătoșenia îndepărtează pe om.

Știri mărunte

Academia Teologică din Blaj are rector nou. Preaven. Ordinariat arhiepiscopesc a numit, provizor, pe pâr. *Ioan Moldovan*, canonic mitropolitan, rector al Academiei Teologice din Blaj. Noul rector și-a luat postul în primire Sâmbătă, în 29 Ian. c. — Toate doririle noastre de bine!

Personale. Ven. Ordinariat de Lugoj a numit mai nou pe pâr. *Dr. Vasile Moldovan* (eparhia de Cluj) la Giulița (în locul pâr. M. Șoproni, trecut la S. Măria Orlea) iar pe nou hirotonitul *Axente Ganga* la Lățunaș (în locul pâr. Ștefan Turcu, trecut la Copodia).

Fondul „Ștefan Roșianu” pentru ajutorarea săracilor crește mereu, grație contribuțiilor marimonioase ale celor ce au înțeles și apreciat pe cel ce nu se mai află între noi. — De astă dată înregistrăm următoarele danii: *Adrian Oțoiu*, dela Banca Națională-București: 5000 Lei; *Preoțimea tractului Iernut*: 1500 Lei; pâr. *Iacob Domșa*, protop. Iernutului, alte 300 Lei; așiderea și pâr. *Gh. Oancea*, din acelaș tract, alte 200 Lei. — Gestul acesta poate sluji drept pildă.

Răspuns la un apel. Anul trecut Sf. Părinte, cu prilejul unei audiențe acordate unei cete de refugiați spanioli, după ce a lăudat vrednicia celor ce au suferit pentru credință, a îndreptat un călduros apel către toți credincioșii să se roage fierbinte pentru ca dușmanii Bisericii să se reîntoarcă la Părintele care-i așteaptă cu atâta îngrijorare și s'ar bucura atât de mult de reîntoarcerea lor. Acestei dorințe părințești vine acum știrea (*Vita Ecclesiae* 1. 2. 38) că i-s'a răspuns la *Westminster* (Anglia) din partea unei grupări de comunități și așezăminte religioase mirenești, cari s'au constituit în asociație cu scop foarte precis: să petreacă în rugăciune, vreme cât mai îndelungată, în fața Sf. A tar. Și asta pentru a cerși dela Atotputernicul trei lucruri: 1. Să călăuzească pe Sf. Părinte în vremurile aceste atât de grele. 2. Pacea lui Hristos în împărăția lui Hristos. 3. Dușmanii lui Dumnezeu să se întoarcă la calea cea bună și să aibă parte de moarte creștinească. — Asociația are deja aprobarea arhiepiscopului cardinal *Hensley de Westminster*.

Primeniri sufletesti. Reuniunea de Misiuni a eparhiei Lugojului a aranjat în Decembrie trecut sfinte *mistuni populare* bine reușite în parohiile *Igris, Pojoga, Oravița și Șemlac*, preoți misionari fiind pâr. *I. Munteanu, T. Voștinariu, V. Deciu, I. Ienea*, canonic și *Dr. N. Brinzeu*, prepozit. — Tot în eparhia Lugojului, la *Petroșeni*, au avut loc, în zilele de 7—11, Dec. 1937, exerciții spirituale pentru cantori, ținute de preoții *I. Pop și P. Berinde*. Au participat la ele 23 cantori din protopopiatul Jiului. — În 15—18 Martie aceeaș Reuniune de Misiuni s'a îngrijit de pe acum să se țină exerciții spirituale pentru doamne, în capela Internatului român unit de băeți din Lugoj.

Locale. Duminica viitoare, a Vameșului și Fariseului, va predica în catedrală pâr. *Ioan Vultur*, profesor la liceul de băeți.

— Societatea de lectură „*Timoteiu Cipariu*” a elevilor dela liceul de băeți „*Sf. Vasile cel Mare*” a aranjat, de praznicul SS. Trei Ierarhi, un bine reușit *festival artistic*. Programul bogat și select: cântece de coruri mixte, elevi și eleve (condus de d. Oct. Pop, profesor de muzică); declamări în limbile română, latină, greacă, franceză și germană, după conferința elevului *Gh. Radu*, cl. VIII, despre *Petru Pavel Aaron*. A participat lume multă și aleasă, în frunte cu *I. P. S. pâr. mitropolit Alexandru*.

— Tot atunci, după masă, d. *Eugen Groze* a conferențiat la Casina Meseriașilor despre „*Războiul aerohimic și apărarea pasivă*”, cu proiecțiuni. — Seara a avut loc *balul filantropic* al școalelor din Blaj.

— Săptămâna aceasta, Miercuri, de Întâmpinarea Domnului, au fost *hirotoniți întru preoți*, prin punerea mâinilor *I. P. S. mitropolit Alexandru*, în catedrală, clericii: *Iacob Târziu, Ilie Onufreiu și Ovidiu Pop*.

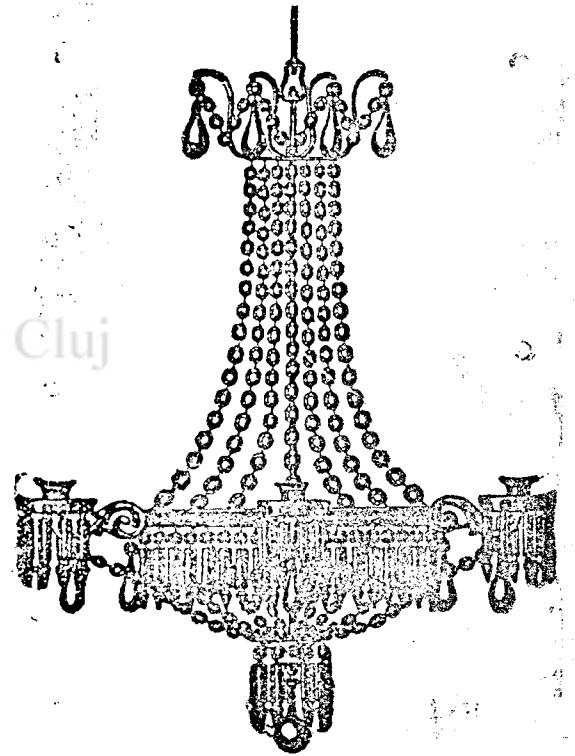
Ultimul episcop catolic în Sovieția. Ghepeul a răpus vara trecută pe *Preasf. Alexandru Frison*, cel din urmă episcop catolic din Sovieția. Faptul n'a ajuns însă la cunoștință publică decât acum. Acuzat de spionaj în favorul Germaniei, a fost osândit încă în 1935, luna lui August. Sentința n'a fost publicată însă decât în 17 Martie anul trecut, ca să fie executată cu cinci luni mai târziu. Între timp Înaltul Ierarh a trebuit să rabde toate mizeriile internității și a nesiguranței viitorului.

Festival artistic. Corul clericilor noștri dela Academia Teologică din Cluj a aranjat, la Dej, în seara zilei de 23 Ianuarie c., un *festival artistic* foarte reușit. Programul cuprindea bucăți muzicale de *Muzicescu, Mureșianu, Bena, Rink, Viadana, Cherebețiu*. Conducător al corului a fost pâr. *Ștefan Crișan*, profesor de muzică. A

plăcut îndeosebi „*Balada Iancului*” și „*Cânt de slavă*”. Dintre tinerii debutanți s'au remarcat soliștii *G. Mureșanu, I. Bulbuc, I. Rednic și V. Băltan*. — În cadrele programului pâr. *Dr. E. Leményi*, prof. de teologie, a conferențiat despre „*Un proces al inchiziției romane*”. — Tinerii leviți, ca și profesorii lor participanți la această festivitate, au meritat deplin și aplauzele publicului și cuvintele de laudă ale pâr. *Iacob Marguș*.

Compoziția actuală a Colegiului Purpurașilor Romani numără 69 de membrii. Dintre cari, după naționalitate, 39 sunt italieni; restul: 6 francezi, 3 americani, 3 germani, 3 spanioli, 2 poloni, 2 cehoslovaci, 1 belgian, 1 austriac, 1 englez, 1 irlandez, 1 canadez, 1 ungur, 1 argentinian, 1 brazilian, 1 portughez și 1 sirian.

Spre știre. Inspectoratul Muncii-Sibiu ne cere să publicăm următoarele: „Se aduce la cunoștința generală tuturor industriașilor, comercianților și meseriașilor și în special brutărilor, că în ultimul timp s'a constatat de organele de control ale Ministerului Muncii, că nu se respectă întocmai dispozițiunile Legii repausului duminical. În vederea respectării dispozițiunilor legii de mai sus, pe viitor se va proceda la un control cât mai riguros, dresându-se acte de dare în judecată acelor cari vor fi găsiți că nu respectă întocmai legea”. Șeful regiunii XIV Sibiu, *Ath. Gherman*. Șeful biroului, *Baciu*.

Comandanți Policandre

LIBRARIA ANCA — CLUJ

din sticlă-cristal, în diferite forme, pentru bisericile noastre dela sat.

Tot aici găsiți **Sfeșnice** pentru altar, toate mărimile cu 1—3 brațe, cruci de perete și cu talpă din lemn, metal, nichel și argintate oricărui mărime; Berete din Klott pt. preoți Brăe, (eingulum) pt. teologi, preoți și protopopi, în diferite lățimi și culori din mătase sau lână. Se mai află: **Polire, Ciborium, Cădelnițe, Chivoz**, aurite și argintate.

Mare depozit de **Ornate și prapori** gata, în diferite culori, cu prapuri reduse **leane** de hârtie și piele. Tot soiul de rechizite, imprimare, cărți de rugăciuni și bisericenești, medalioane, rozare, și steaguri pentru Reuniunile Mariane. Teatre și Monoloage populare și școlare.

Cereți catalogul detaliat și ilustrat.